

Asia: VN/2588/2024

Lausuntopyyntö: Arviomuistio kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja ostolaskutietojen julkaisemisesta

Yleistä

Ovatko arviomuistion nykytilan kuvausta koskevat osiot oikeansuuntaisia ja riittävän kattavia? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää joillain näkökulmilla tai tarpeellisilla tiedoilla?

Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan nykytilan kuvaus on kattava. Siitä kuitenkin puuttuu hankintayksiköiden ja niiden tekemien hankintojen suuruusluokasta (esimerkiksi pienet seurakunnat versus muut suuret organisaatiot) ja erilaisuudesta johtuvien erityishaasteiden huomioiminen ja se, mitä konkreettisia hyötynäkökohtia hankintatietovarannon käyttöönottoon hankintayksikön näkökulmasta on saatavissa.

Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan kokonaisuuden kasvaminen muistion mukaisiin mittasuhteisiin synnyttää vaaran, että hankintatietovarannon rakentaminen ja käyttöönotto ajautuu haasteisiin huomioiden nykyiset julkisen hallinnon, mukaan lukien kirkon talouden tasapainottamispyrkimykset.

Ovatko arviomuistioissa esitetyt toimenpiteet vaikutuksineen oikeansuuntaisia? Olisiko toimenpiteitä syytä täydentää joillakin näkökulmilla jatkovalmistelussa?

Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan hankkeen etuja tulisi kokonaisuudessaan arvioida kriittisesti sen aiheuttamia kokonaiskustannuksia ja hankintayksiköille aiheutuvia kustannuksia vasten.

Muistiossa ei ole Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan pohdittu riittävästi tiedon kasautumisvaikutuksia. Sinänsä julkiset tiedot kasautuessaan voivat muuttua kokonaisuutena tarkasteltaessa ongelmallisiksi ja jopa salassa pidettäväksi aiheuttaen riskin esimerkiksi kansalliselle turvallisuudelle. Edellä mainittua riskiä tulisi kyetä arvioimaan myös hankintayksiköissä.

Ehdotettuja toimenpiteitä on syytä harkita tarkkaan saatavan palautteen perusteella, esimerkiksi ehdotus kohta 15 "Velvoite ilmoittaa puitejärjestelyn sisäisistä hankinnoista" ja ehdotus 16 "Velvoite

toimittaa sopimustietoja” vaikuttavat ongelmallisilta niistä saataviin hyötyihin nähden. Kirkkohallitukselle jäi epäselväksi, tarkoitetaanko arviomuistiossa yhteishankintayksiköiden (esimerkiksi Hanselin) puitejärjestelyjen sisäisiä hankintoja. Puitejärjestelyissä ehdot ja toimittajat on kiinnitetty, joten ilmoitusvelvollisuus jokaisesta puitejärjestelyn sisäisestä hankinnasta vaikuttaa raskaalta toteuttaa. Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan velvoite toimittaa sopimustietoja on vastoin salassapitoa esimerkiksi liikesalaisuuksiksi luokiteltavan tiedon osalta.

Hankintatietovarannon soveltamisala ja säädösympäristö

Onko hankintatietovarannon perustamisen ja ylläpidon edellyttämät sääntelytarpeet tunnistettu kattavasti?

Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan sääntelytarpeet on tunnistettu kattavasti. Sääntelyssä on huomioitava, että hankintatietovarantolaki vaatii erillisen kirkkolain muutoksen koskeakseen evankelis-luterilaista kirkkoa. Perustuslain 76 §:n 1 momentin mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa (1054/1993). Hankintatoimi kuuluu kirkon hallintoon ja siten hankintalainsäädännön soveltamisesta evankelis-luterilaisen kirkon toimintaan tulee säätää ensisijaisesti kirkkolaissa. Hankintatietovarantoa koskevassa laissa säädettäisiin osaltaan hankintayksiköiden velvoitteista sekä menettelyllisistä seikoista, minkä vuoksi se kuuluisi hankintalain tavoin kirkkolain alaan, josta evankelisluterilaisen kirkon toiminnan osalta tulisi säätää ensisijaisesti kirkkolaissa.

Onko sellaisia hankintayksiköjä tai hankintoja, jotka erityisesti tulisi rajata tulevan hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle tai toisaalta sisällyttää siihen?

Kirkkohallitus ei tunnista hankintojensa osalta sääntelyn ulkopuolelle jätettäviä hankintoja.

Sisältävätkö hankintayksiköiden ostolaskutiedot henkilötietoja siinä määrin, että niiden käsittely saattaisi aiheuttaa EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettun korkean riskin? Jos kyllä, yksilöi, millaisia henkilötietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja hankintadata voi sisältää.

Voivat sisältää, esimerkiksi viitetietona oleva hankintayksikön työntekijän nimi. Tällainen yhdessä ostolaskussa oleva yksittäinen työntekijän nimi ei muodostune ongelmalliseksi tietosuoja-asetuksen näkökulmasta, mutta pidemmällä ajanjaksolla ja isoissa laskumäärissä esiintyessään nimitieto on ongelmallinen työntekijän tietosuojan ja organisaation tietoturvan kannalta.

Mille organisaatioille tulisi säätää oikeus saada omien tehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot hankintatietovarannosta salassapitosäännösten estämättä?

Kirkkohallituksen mielestä lähtökohtana tulee olla, että hankintatietovarannossa on vain julkista tietoa.

Hankintatietovarannon tietosisällöt

Puuttuuko hankintatietovarantoon kerättävien tietojen listauksesta joitakin olennaisia tietosisältöjä?

Kirkkohallituksen mielestä listaus on varsin kattava.

Puuttuuko toimenpiteistä jokin tietosisältöjä ja niiden hyödynnettävyyttä parantava toimenpide?

Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan toimenpiteistä ei käy ilmi hankintayksikköä konkreettisesti palvelevat toiminnallisuudet ja ominaisuudet. Nämä muodostaisivat motivaattorin hankintatietovarannon tietojen ylläpitämiselle ja hyödyntämiselle.

Seurataanko hankintayksikkösi hankintasopimusten käyttöä sopimuskauden aikana sopimusjärjestelmän avulla tai muutoin? Onko sopimustietojen keräämiselle esitettävä alustava siirtymäaika riittävä?

Tällä hetkellä hankintasopimusten käyttämistä seurataan esimerkiksi asianhallintajärjestelmän, sovellushallintajärjestelmän ja kuluanalyysityökalun avulla.

Näettekö estettä kerätä rakenteisena datana tarjousten vertailuperusteita ja vertailuhintoja/laatupisteitä koskevia tietoja?

Mahdollisten tarvittavien esimerkiksi kilpailutusjärjestelmiä koskevien muutosten rakentamisesta syntyvät kustannukset voivat muodostua haastavaksi tekijäksi. Kirkkohallitus suosittelee panostamaan eForms-lomakkeiston kehittämiseen ja rajapinnan rakentamiseen tarvittavan tietosisällön saamiseksi.

Tähkänen Mikko
Kirkkohallitus